หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย

2.1 ประวัติความเป็นมาของกิจการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย[1]

ประเทศไทยได้เริ่มเข้ามามีส่วนในด้านกิจการบินพลเรือนเมื่อ พ.ศ.2462 โดยทำสัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยข้อบังคับการเดินอากาศ ลงนามกันที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อ 13 ตุลาคม 2462 และเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาดังกล่าวเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2464 กำหนดให้กระทรวงกลาโหมเป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเมื่อ 11 กรกฎาคม 2464 พระราชบัญญัติการเดินอากาศของประเทศไทยฉบับแรกได้ประกาศใช้เมื่อ 13 ตุลาคม 2464 และมีบทบัญญัติสอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าวข้างต้น โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รักษาพระราชบัญญัตินี้ 23 มิถุนายน 2463 ได้มีการทดลองใช้เครื่องบิน 3 เครื่อง ทำการบินนำถุงไปรษณีย์จากดอนเมืองไปส่งที่จังหวัดนครราชสีมา ใช้เวลาบิน 1 ชั่วโมง 25 นาที ซึ่งนับว่าเป็นการบินขนส่งไปรษณีย์ และริเริ่มการบินพลเรือนครั้งแรกของประเทศไทย ต่อมาในเดือนมิถุนายนกรมอากาศยานทหารบก ได้เปิดบริการขนส่งทางอากาศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างจังหวัดนครราชสีมา ร้อยเอ็ด และอุบลราชธานี เป็นเส้นทางบินยาว 363 กิโลเมตร ในปี 2467 เครื่องบินฟอร์กเกอร์ของสายการบิน เค แอล เอ็ม ซึ่งเป็นสายการบินต่างประเทศ เปิดทำการบินในทวีปยุโรปจะบินไปยังชวา ได้ขอแวะที่สนามบินดอนเมือง จึงถือว่าสายการบินนี้เป็นสายการบินต่างประเทศสายแรกที่บินเข้ามายังประเทศไทย ต่อมาได้เปิดเส้นทางอัมสเตอร์ดัม-กรุงเทพ-จาการ์ต้า ขึ้น ซึ่งเป็นผลชักจูงให้สายการบินต่างประเทศมาใช้ท่าอากาศยานกรุงเทพเป็นที่ขึ้นลงมากขึ้นตามลำดับ

ท่าอากาศยานในยุคแรกของกิจการบินของประเทศไทยเกิดขึ้นเมื่อกระทรวงกลาโหมได้จัดตั้งแผนกการบินในปี 2456 โดยสร้างโรงเก็บซ่วคราวขึ้นที่ตำบลสระปทุม และใช้พื้นที่ที่ซึ่งเป็นราชกรีฑาสโมสรในปัจจุบัน และเริ่มใช้เป็นท่าอากาศยานครั้งแรกเมื่อ 29 ธันวาคม 2456 ต่อมาทางราชการเห็นว่าท่าอากาศยานสระประทุมคับแคบ จึงเลือกเอาตำบลดอนเมืองเป็นที่ตั้ง

---

[1] การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย, <u>ประวัติและสถานภาพของการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย</u>, หน้า 1-7 ไม่ปรากฏ ป.ศ.

ท่าอากาศยานใหม่ และเริ่มใช้ตั้งแต่ 8 มีนาคม 2457 โดยมีนโยบายว่า นอกจากจะเป็นที่ตั้งของกองทัพอากาศแล้ว ยังมีนโยบายที่จะให้ดอนเมืองเป็นท่าอากาศยานพาณิชย์อีกด้วย กิจการท่าอากาศยานจึงได้เริ่มตั้งแต่บัดนั้น ทางด้านการพาณิชย์ ในระยะเริ่มแรกเครื่องบินที่ใช้ทำการบินยังมีขนาดเล็ก น้ำหนักน้อย ฉะนั้นพื้นหญ้าปรับให้เรียบก็สามารถใช้เป็นที่ขึ้นลงของเครื่องบินได้ โดยมีเครื่องอำนวยความสะดวกในการบินเข้าประกอบบ้าง เช่น รูปตัวที (T) กระบอกทิศทางลม ธงสัญญาณเขียว-แดง ปืนพลุ เพื่อใช้ในการบินกลางคืน เป็นต้น ต่อมาได้ปรับทางวิ่งเป็นยางมะตอย ซึ่งสามารถรับน้ำหนักได้ถึง 40 ตัน ตลอดจนมีการสร้างลานจอด ทางขึ้น และโรงเก็บเครื่องบิน ขึ้นใช้งาน

ต่อมาในปี 2480 กองทัพอากาศ ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ควบคุมกิจการบินพลเรือนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ.2480 แล้วยังต้องทำหน้าที่ทางพิธีการศุลกากรและตรวจคนเข้าเมืองอีกด้วย ในปี 2484 ได้จัดสร้างที่ทำการเป็นตึกแถว 2 ชั้น ติดกับโรงเก็บเครื่องบินพาณิชย์ ใช้เป็นที่ทำการของกองการบินพลเรือน และสายการบินถึง 3 ธันวาคม 2484 ซึ่งเป็นวันที่สงครามเอเชียบูรพาได้อุบัติขึ้น กิจการบินพาณิชย์ได้หยุดชะงักไป ครั้นถึงเดือนเมษายน 2489 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การบินพลเรือนได้เริ่มขึ้นใหม่ มีสายการบินทำการบิน 9 สายคือ บริษัทการบินเดินอากาศไทย จำกัด บริษัทการบินแปซิฟิคโอเวอร์ซีส์ จำกัด (ไทย) บริษัทการบินทรานเอเชียติคแอร์ไลน์ จำกัด (ไทย) บริษัทแพนอเมริกาเวิลด์แอร์เวย์ บริษัทการบิน เค แอล เอ็ม บริษัทการบิน บี.โอ.เอ.ซี บริษัทการบินฟิลิปปินส์แอร์ไลน์ บริษัทการบินเซ็นตรัสแอร์ทรานสปอร์ตคอปอร์เรชั่น (จีน) และบริษัทคาเธย์แปซิฟิคแอร์เวย์ อาคารท่าอากาศยานยังคงรวมอยู่ในตัวอาคารกองบัญชาการกองทัพอากาศจนถึงปี พ.ศ.2495 การสร้างท่าอากาศยานขึ้นเป็นสัดส่วนจึงเสร็จเรียบร้อย ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของกองบัญชาการกองทัพอากาศ มีทางวิ่งคอนกรีต ทางขับลานจอดโดยพร้อมมูล เปิดใช้เป็นทางการเมื่อ 27 มีนาคม 2495 อันเป็นที่ตั้งของอาคารท่าอากาศยานสากลกรุงเทพ ในปัจจุบันหลังปี 2495 วิวัฒนาการทางด้านการบินพลเรือนได้เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเครื่องบินและจำนวนสายการบินที่มาใช้ท่าอากาศยานแห่งนี้ จำนวนผู้โดยสาร สินค้าทางอากาศ และไปรษณีย์ภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้น ทำให้อาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างไม่พอเพียงที่จะรับปริมาณการขยายตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงได้มีการปรับปรุงขึ้นในระหว่างปี 2503-2512 พร้อมทั้งได้มีการสำรวจสภาพของท่าอากาศยานกรุงเทพหลายครั้งโดย

สำรวจและทำรายงานด้านบริหารงาน ตลอดจนขีดความสามารถของท่าอากาศยานกรุงเทพ เพื่อทำการปรับปรุงในอนาคต

ต่อมาในปี 2512 รัฐบาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องรักษาความเป็นศูนย์กลางการบินพาณิชย์ในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไว้ให้คงอยู่ต่อไป ประกอบกับสายการบินต่าง ๆ จะนำเครื่องบินโดยสารขนาดใหญ่ อันได้แก่ โบอิ้ง 747 และ ดีซี 10 มาใช้บริการในปี 2514 ได้ดำเนินการ เป็นโครงการณ์ปรับปรุงท่าอากาศยานกรุงเทพปี 2513-2516 ขึ้น เริ่มดำเนินการตั้งแต่มีนาคม 2513 เสร็จเรียบร้อยตามโครงการเมื่อต้นปี 2516

เนื่องจากการบริหารงานและการดำเนินงานท่าอากาศยานกรุงเทพ โดยกรมการบินพลเรือน กองทัพอากาศ ได้เกิดปัญหาความไม่คล่องตัวอันเกิดจากกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และธรรมเนียมต่าง ๆ ของราชการ เกิดปัญหาเกี่ยวกับจัดทำงบประมาณ เกิดปัญหาด้านการจัดตั้งโครงการพัฒนาระยะยาว เพราะความไม่แน่นอนของงบประมาณ เกิดปัญหาด้านกู้เงินจากต่างประเทศ มาพัฒนาท่าอากาศยานกรุงเทพ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการบินพาณิชย์นานาชาติต่อไป เพราะการบริหารท่าอากาศยานกรุงเทพสังกัดกระทรวงกลาโหม เกิดปัญหาด้านสถานที่ตั้ง เนื่องจากอยู่ในบริเวณกองทัพอากาศ อันเป็นเขตทหาร ดังนั้นรัฐบาลจึงได้ออกพระราชบัญญัติให้จัดตั้งการท่าอากาศยานขึ้นเรียกว่า "การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย" เรียกโดยย่อว่า "ทอท" และใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า "Airports Authority of Thailand" เรียกโดยย่อว่า "AAT" โดยให้ ทอท. เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ในการประกอบและส่งเสริมกิจการท่าอากาศยาน รวมถึงการสำรวจ วางแผน ออกแบบ สร้าง และปรับปรุงท่าอากาศยาน และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจการท่าอากาศยาน และให้โอนกิจการ ทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ ตลอดจนงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับสนามบินดอนเมืองของกรมการบินพลเรือนกองทัพอากาศเป็นของ ทอท. ให้โอนข้าราชการหรือลูกจ้างของกรมการบินพลเรือนเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของ ทอท. และการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2522

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 <u>หน้าที่และความรับผิดชอบ</u>[1]

การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทยมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานดังนี้

2.2.1 กิจการจัดตั้งสนามบินหรือขึ้นลงชั่วคราวของอากาศยาน

2.2.2 จัดตั้งเครื่องอำนวยความสะดวกในการเดินอากาศ

2.2.3 การให้บริการช่างอากาศ

2.2.4 การให้บริการต่าง ๆ เกี่ยวกับอากาศยานผู้ประจำหน้าที่สินค้า พัสดุภัณฑ์ ผู้โดยสาร และลูกจ้างของผู้ประกอบธุรกิจในการเดินอากาศ รวมตลอดถึงการให้บริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวก อันเกี่ยวกับหรือต่อเนื่องกับกิจการดังกล่าว

2.3 <u>นโยบายในการบริหารกิจการท่าอากาศยานกรุงเทพ</u>[2]

2.3.1 ให้การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทยดำเนินกิจการท่าอากาศยานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้บริการอากาศยานขึ้น-ลง และผู้โดยสารเข้า-ออก ด้วยความรวดเร็วและปลอดภัย

2.3.2 ให้ปรับปรุงและพัฒนากิจการท่าอากาศยานให้ดียิ่งขึ้น และพัฒนาให้ทันกับความต้องการใช้บริการที่เพิ่มขึ้น

2.3.3 ให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานทั้งในด้านการเงิน, การบุคคล และการบริการทั่วไป

2.3.4 ให้มีขีดความสามารถในการพึ่งตัวเองในด้านการเงิน โดยพยายามปรับปรุงรายได้ และเข้าดำเนินการในกิจการทุกประเภทที่เป็นหน้าที่โดยตรงของท่าอากาศยานโดยทั่วไป เพื่อให้มีความสามารถรับภาระในด้านการขยายสนามบิน และท่าอากาศยานของประเทศในอนาคต

---

[1] การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย <u>หน้าที่และความสำคัญของท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย</u> หน้า 1

[2] การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย "นโยบาย" <u>รายงานประจำปี</u> 2525 หน้า 2

2.4 <u>การจัดแบ่งส่วนงานและหน้าที่ของส่วนต่าง ๆ</u>[1]

2.4.1 การบริหารงานส่วนกลาง มีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบดังนี้

ก. ฝ่ายเลขานุการ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ

1) กองธุรการ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณ งานระเบียบ เอกสาร และงานโต้ตอบ

2) กองการประชุม มีหน้าที่เกี่ยวกับงานการประชุมคณะกรรมการ ทอท. และงานการประชุมอื่น ๆ

3) กองการต่างประเทศ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานติดต่อต่างประเทศ

4) กองประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานการประชาสัมพันธ์

5) กองกฎหมาย มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสอบสวนความผิดที่เกิดในเขตท่าอากาศยาน งานฟ้องร้องดำเนินคดี และกฎหมายอื่น ๆ

ข. ฝ่ายแผนงาน มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบเกี่ยวกับ

1) กองวิชาการ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานวิชาการ งานวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับกิจการท่าอากาศยาน งานห้องสมุดและงานสถิติ

2) กองโครงการและประเมินผล มีหน้าที่เกี่ยวกับงานโครงการ งานวางแผน งานติดตาม และประเมินผล และการจัดทำรายงาน ผลงานประจำปี

3) กองงบประมาณ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานจัดทำและควบคุมงบประมาณ

4) กองจัดระบบงาน มีหน้าที่เกี่ยวกับงานจัดระบบงาน จัดวางอัตรากำลัง และอัตราเงินเดือนของพนักงานและลูกจ้าง

ค. ฝ่ายบุคคล มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ

1) กองสรรหาบุคคล มีหน้าที่เกี่ยวกับงานวางแผนกำลังคน งานสรรหาและเลือกสรรบุคคล งานบรรจุและแต่งตั้ง งานทะเบียนประวัติ และงานพิจารณาความดีความชอบ

---

[1] ประมวลพระราชบัญญัติข้อบังคับ ระเบียบและคำสั่ง การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย <u>การจัดแบ่งส่วนงาน และหน้าที่ของ ทอท.</u> ฉบับที่ 2 (2522) : 45-50.

013229

รูปที่ 2.1 ผังการจัดแบ่งหน่วยงาน การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย

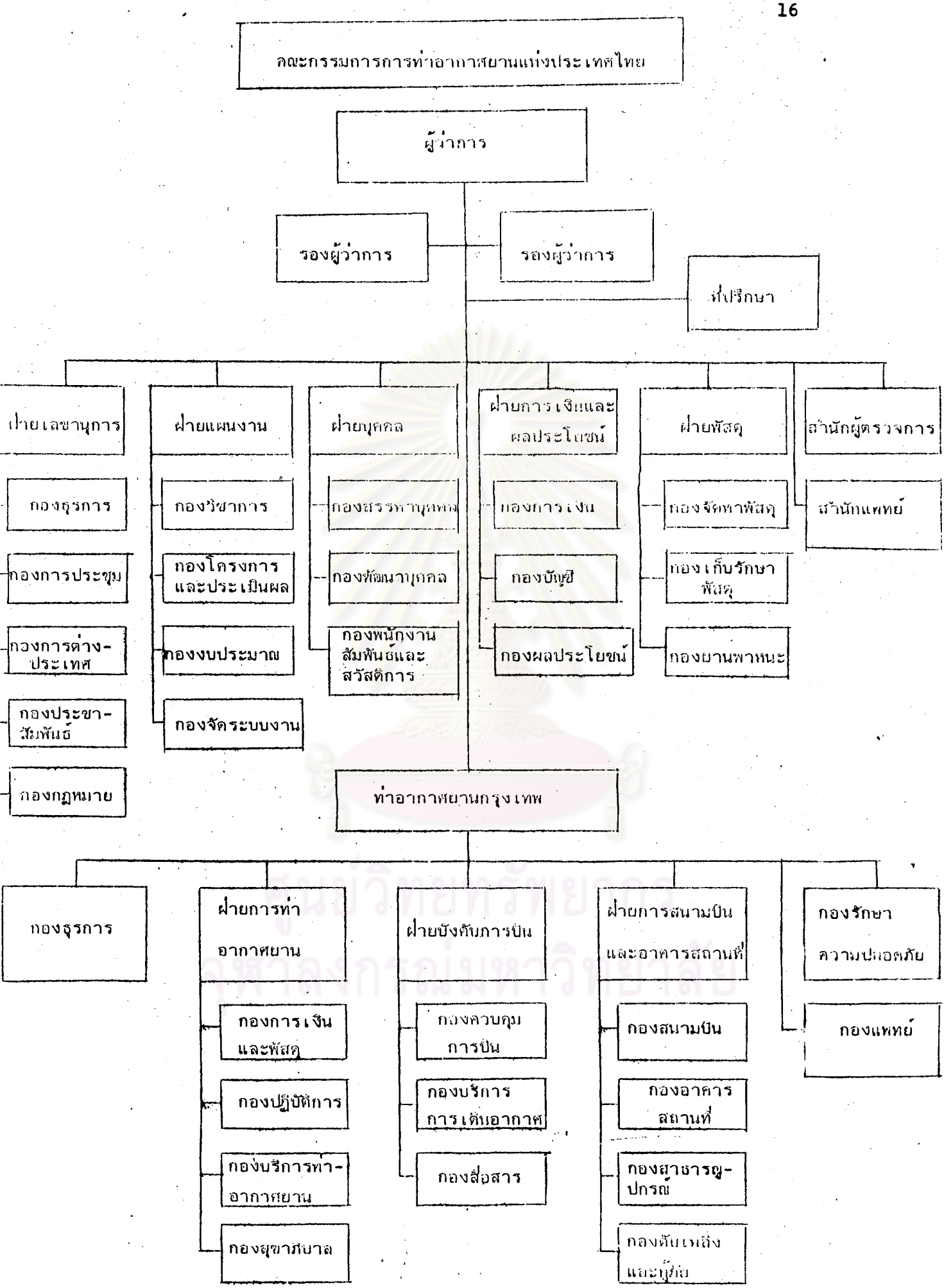

ที่มา : กองประชาสัมพันธ์ฝ่ายเลขานุการ การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย

2) กองพัฒนาบุคคล มีหน้าที่เกี่ยวกับงานวางแผน และดำเนินการเกี่ยวกับการให้การศึกษา และการฝึกอบรมแก่พนักงานและลูกจ้าง

3) กองพนักงานสัมพันธ์และสวัสดิการ มีหน้าที่เกี่ยวกับพนักงานสัมพันธ์ งานวิจัย งานร้องทุกข์ งานกองทุนสงเคราะห์ และงานสวัสดิการพนักงานและลูกจ้าง

ง) ฝ่ายการเงินและผลประโยชน์ มีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบเกี่ยวกับ

1) กองการเงิน มีหน้าที่เกี่ยวกับงานเบิกจ่ายและเก็บรักษาเงิน

2) กองบัญชี มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบัญชีการเงิน ตลอดจนการจัดทำงบดุล บัญชีทำการ และบัญชีกำไรขาดทุน

3) กองผลประโยชน์ มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้และดูแลรักษาผลประโยชน์ต่าง ๆ

จ. ฝ่ายพัสดุ มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบเกี่ยวกับ

1) กองจัดหาพัสดุ มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดหาพัสดุเพื่อใช้ในกิจการของ ทอท.

2) กองเก็บรักษาพัสดุ มีหน้าที่เกี่ยวกับเก็บรักษาพัสดุ และควบคุมบัญชีพัสดุของ ทอท.

3) กองยานพาหนะ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดเตรียม ควบคุม ดูแล บำรุงรักษา ซ่อมแซมยานพาหนะ และสนับสนุนกิจการขนส่งของหน่วยงานต่าง ๆ

ฉ. สำนักผู้ตรวจการ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานตรวจสอบการปฏิบัติงาน งานตรวจสอบภายใน ตลอดจนการให้คำปรึกษา แนะนำและชี้แจงการปฏิบัติงานแก่หน่วยงานต่าง ๆ และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ช. สำนักแพทย์ มีหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ตรวจรักษาและให้บริการทางการแพทย์แก่พนักงานลูกจ้าง และผู้โดยสารอากาศยาน รวมทั้งดูแลเกี่ยวกับสุขาภิบาล อนามัย และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.4.2 การบริหารงานส่วนท่าอากาศยานกรุงเทพ มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบดังนี้

ก. ฝ่ายการท่าอากาศยาน มีหน้าที่เกี่ยวกับ

1) กองการเงินและพัสดุ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานการเงินและบัญชี การจัดหาและการเก็บรักษา

2) กองปฏิบัติการ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานติดต่อสอบถาม งานควบคุมพิธีการบิน และงานติดต่ออำนวยความสะดวก

3) กองบริการท่าอากาศยาน มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบริการภายในลานจอด งานบริการภายในและภายนอกอาคาร และงานทะเบียนประวัติของผู้ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับท่าอากาศยาน

4) กองสุขาภิบาล มีหน้าที่เกี่ยวกับงานการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณท่าอากาศยาน

ข. ฝ่ายบังคับการบิน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ

1) กองควบคุมการบิน มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบริการการจราจรทางอากาศภายในเขตรับผิดชอบของสนามบิน

2) กองบริการการเดินอากาศ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับแผนการบิน การบริการข่าวสารการบินของท่าอากาศยาน และการประกาศเที่ยวบิน

3) กองสื่อสาร มีหน้าที่เกี่ยวกับการสื่อสารสำหรับการจราจรทางอากาศ เครื่องช่วยการเดินอากาศ การสื่อสารและเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ ของท่าอากาศยาน

ค. ฝ่ายการสนามบินและอาคารสถานที่ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสนามบิน งานอาคารสถานที่ งานสาธารณูปกรณ์ งานดับเพลิงและกู้ภัย

1) กองสนามบิน มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสร้างซ่อมบำรุงรักษาสนามบินและรักษาความสะอาดพื้นที่ในเขตท่าอากาศยาน

2) กองอาคารสถานที่ มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสร้าง ซ่อม บำรุง รักษาอาคารสถานที่ และสิ่งก่อสร้างภายในเขตรับผิดชอบของท่าอากาศยาน

3) กองสาธารณูปกรณ์ มีหน้าที่เกี่ยวกับการสาธารณูปโภค

4) กองดับเพลิงและกู้ภัย มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดับเพลิงและกู้ภัยอากาศยานและอาคารสถานที่ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ดับเพลิงและกู้ภัยของท่าอากาศยาน

ง. กองธุรการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานระเบียบและเอกสารและงานติดต่อโต้ตอบ

จ. กองรักษาความปลอดภัย มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย และการจราจรภาคพื้นดินภายในเขตท่าอากาศยาน

ฉ. กองแพทย์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจรักษา และการให้บริการทางการแพทย์แก่พนักงาน ลูกจ้าง และผู้โดยสารอากาศยาน โดยให้สำนักแพทย์ทำหน้าที่กองแพทย์

การดำเนินงานในการให้บริการด้านความสะดวกและความปลอดภัยแก่ผู้โดยสารและผู้มาใช้บริการ ทาง ทอท.ได้กำหนดพื้นที่ไว้สำหรับให้บริการ โดยแยกแต่ละพื้นที่บริการออกเป็นส่วน ๆ ดังที่จะกล่าวในบทต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย